

ΤΑΤ 44

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΗΣ Α. Π. ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

Κ^{ου} ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΑΤΣΗ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΔΡΑΣ
ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ

ΕΠΙ ΤΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΤΟΥ 1906

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ ΣΥΡΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΔΙΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΡΕΡΗ

1906.

16

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΗΣ Α. Π. ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

Κ^{ου} ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΑΤΣΗ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΔΡΑΣ
ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ ΤΟΥ 1906

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ ΣΥΡΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΔΙΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΕΡΕΗ

1906.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΗΣ Α. Π. ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

ΚΟΥ **ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΑΤΣΗ**

*Ἀρχιεπισκόπου Νικαίας καὶ ἀντιπροσώπου τῆς Ἁγίας Ἐδρας
εἰς Κωνσταντινούπολιν.*

ΕΠΙ ΤΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤῃ ΤΟΥ 1906

*Ἰωάννης Τάτσης ἐλέω Θεοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ θρόνου χάριτι
ἐπίτιμος Ἀρχιεπίσκοπος Νικαίας, Πατριαρχικὸς Τοπο-
τηρητὴς καὶ Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἁγίας Ἐδρας.*

**Πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν
τῆς Ἐπισκοπικῆς ταύτης διοικήσεως.**

Σεβάζομαι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀγαπητά.

Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀφίξεώς μου προσεγγίζει τὸ τέρμα αὐτοῦ, καὶ μετ' ἀγαλλιάσεως ἀφάτου χαιρετίζω τὴν ἡμέραν τῆς σήμερον διότι παρέχεται μοι ἡ εὐάρεστος περίπτωσις ὅπως ἱκανοποιήσω τὸν μᾶλλον διάπυρον πόθον μου.

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς εἰς ἣν ἤδη εἰσήλθομεν, τυγχάνει προωρισμένη διὰ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν, καὶ συνεπῶς εἶναι καιρὸς ἐνδομύχων σχέσεων καὶ χριστιανικοῦ ζήλου, καθ' ὃν χρόνον ὁ Κύριος δαψιλεύει τὰς χάριτας αὐτοῦ παραγωγούς εὐλογιῶν καὶ σωτηρίας. Δὲν δύναμαι λοιπὸν νὰ εὕρω περίπτωσιν

ἀρμοδιωτέραν, ἵνα διανοίξω ὑμῖν τὴν καρδίαν μου καὶ συγκοινωνήσω πρὸς ὑμᾶς, ἐνὶ λόγῳ, ἵνα διαλεχθῶ πρὸς τὸ ποιμνιόν μου μετὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ποιμένος ψυχῶν, τὸ πρῶτον ἤδη ἀποτεινομένου πρὸς τὸν ἀγαπητόν του λαόν.

Δὲν θὰ ἀποκρύψω ὑμῖν, μάρτυς μου ὁ Θεὸς, ὅτι τὸ ἄχθος τῆς ποιμαντορίας, Ἐκκλησίας ὑπὸ πολλοὺς τίτλους τοσοῦτον εὐκλεοῦς, ἐπέχυσεν ἐπ' ἐμὲ στενοχωρίαν πολλήν, ἡ δὲ ἐντύπωσις τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ποιμαντορίας μου δὲν ἐμετριάσθη εἰσέτι. Ἡ δὲ ἀνάμνησις τοσοῦτων τρισεβάστων προκατόχων, ἐπαυξάνει ἔτι μᾶλλον τοὺς φόβους μου. Ἐὰν δὲ ἡ πλήρης πεποίθησίς μου ὅτι κέκτημαι εἰς τοὺς κλεινοὺς προκατόχους μου συνηγόρους παρὰ τῷ Παντοκράτορι, τοῦθ' ὅπερ ἐνθαρρύνει με, παραμένω μολαταῦτα ἔμπλεος δέους πρὸ τῆς μεγάλης σημασίας τῶν ἀρετῶν των. Ἐν τούτοις, ἀποδῶμεν χάριτας τῷ Κυρίῳ! διότι ἐν μέσῳ τῶν σοβαρῶν φροντίδων δι' ὧν ἔτυχον περιστοιχιζόμενος, δὲν ἀπηξίωσεν ὁ Κύριος νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν, διότι ἐπηύξησεν ἐν ἐμοὶ πεποίθησιν ἀπόλυτον εἰς τὴν πατρικὴν Αὐτοῦ εὐμένειαν καὶ ἐδαφίλευσέ μοι ἀφθόνως αἴτια παρηγορίας.

Ἐν τούτων, καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον προσφιλῶν, δι' ὃ καὶ μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην μου, διότι μετὰ τὸν Θεὸν ἔχετε μόνοι ὑμεῖς τὴν αξιομισθίαν, δηλαδὴ ἡ ἔνδειξις χαρᾶς καὶ εὐσεβάστου ἀφοσιώσεως, μεθ' ἧς με ὑπεδέχθητε κατὰ τὴν ἀφίξίν μου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀνατολῆς. ὦ! πόσον συνετέλεσε τοῦτο πρὸς ἐνίσχυσίν μου καὶ ὅπως χορηγήσῃ μοι θάρρος πολὺ. Ἐπιτρέψατε ἵνα διαβιβάσω ὑμῖν ἐπὶ τούτῳ τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας μου. Ἐπιτραπήτω μοι ἰδίως ἵνα διαβιβάσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς εὐγενοῦς ταύτης χώρας, εὐχαριστῶν ἐν πρώτοις τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον, καὶ ταῦτοχρόνως πάντας ἐκείνους οἵτινες προστατεύουσιν τὴν ἀγίαν ἡμῶν θρησκείαν, παρ' οἷς πᾶσιν ἔτυχον λίαν εὐμενοῦς δεξιώσεως.

Οὕτω λοιπὸν, στηριζόμενος ὑπὸ τῶν εὐμενῶν ὑμῶν αἰσθημάτων, καὶ ὅπως αξιομισθῆσω ἔτι περισσότερο τὴν θείαν ἀντίληψιν, ἐπικαλοῦμαι ἐν πρώτοις τὸν ἐνδοξὸν Πατριάρχην ἅγιον Ἰωσήφ, προστάτην τῆς ἑλλης Ἐκκλησίας, οὗτινος ἡ προστασία ἀπὸ τῆς μᾶλλον νεαρᾶς ἡλικίας μου, προσεκτήσατό μοι τσαούτας

χάριτας. Καὶ οὐτινος ἢ ἐπέτειος ἑορτῆ, χαίρω δυνάμενος ἵνα τὸ ὑπενθημίσω ὑμῖν, εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς ἀφίξεώς μου ἐν μέσῳ ὑμῶν. Ἐὰς εὐδοκήσῃ ὁ ἅγιος Ἰωσήφ νὰ δαψιλεύῃ μοι τὴν προστασίαν του, καὶ σὺν αὐτῷ, πάντες οἱ ἅγιοι προστάται τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, εἰδικῶς δὲ ὁ κλείσας ἰδιαίτερος τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Μέγας ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Πάντες οἱ ἅγιοι οὗτοι, τῇ μεσιτείᾳ τῆς Ἀμιάντου Ἀειπαρθένου Μητρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡμετέρας Μητρὸς, μοὶ ἀποκτήσωσιν ἐκ μέρους τῆς λατρευτῆς καρδίας τοῦ Ἰησοῦ, τὴν χάριν τοῦ νὰ μὴ παρεκκλίνω οὐδέποτε τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν ποιμαντορικῶν καθηκόντων μου.

Ἐπιτρέφατέ μοι ἐν τούτοις ὅπως διαγράψω πρὸς ὑμᾶς τὸ σχεδιαγράμμα τῆς πορείας ἣν προτίθεμαι ἵνα ἀκολουθήσω. Ὁ πλέον διακαῆς πόθος μου, κατὰ τὴν ἔλευσίν μου ἐν μέσῳ ὑμῶν τυγχάνει τὸ νὰ γίνω τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ὅπως προσπελάσω ὅσον τὸ δυνατόν πλειότερον, τὸ κατ' ἐξοχὴν ὑπόδειγμα τῶν ποιμένων τῶν ψυχῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνεκήρυξεν ὁ ἴδιος ὅτι κατῆλθεν ἐξ οὐρανῶν ἐπὶ τῆς γῆς οὐχὶ ὅπως ὑπηρετῆται ἀλλ' ἵνα ὑπηρετῇ, (Ματθ. XX. 28) δι' ἡμᾶς λοιπὸν τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Κυρίου, εἶναι πρέπον συνωδὰ πρὸς τὰ θεῖα αὐτοῦ ῥήματα, ἵνα ὁ ἀνώτατος γένηται ὁ τῶν πάντων ἔσχατος, καὶ ὁ κυβερνῶν καθίσταται ἴσος πρὸς τὸν ὑπηρετοῦντα, (Λουκᾶς XXII 26). Καθῆκόν λοιπὸν τυγχάνει ἐμὸν, ὅπως ποιῶμαι πᾶν τὸ ἐφικτὸν ἵνα ἐν πᾶσιν ὑπηρετῶ ὑμᾶς, θὰ λογίζομαι δὲ εὐτυχῆς ἐὰν δυνηθῶ ν' ἀφιερώσω πρὸς ὑμᾶς σύμπαντα τὸν βίον μου, καὶ ἀποδείξω πρὸς τὸ ἀγαπητόν μου ποιμνιον ὅτι, ἀναλαβὼν τὴν ποιμαντορίαν του ἀνήκω πρὸς αὐτὸ περισσότερον ἀφ' ὅσον ἀνήκω εἰς ἐμὲ αὐτόν, διότι τοιουτοτρόπως, καὶ ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ ὁ Θεὸς ἡμῶν Λυτρωτῆς ἐγένετο ὅλως ἡμέτερος, συντελῶν τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας λυτρώσεως.

Ἐκφράζων ἤδη ἐν περιλήψει πάσας τὰς βλέψεις καὶ πάντας τοὺς πόθους μου, δὲν εὐρίσκω ἔκφρασιν ἀρμοδιωτέραν τῆς λέξεως εἰρήνη κατὰ τὴν ἔννοιαν ἣν ἀποδίδουσιν αὐτῇ αἱ γραφαὶ, καὶ εἰς ἣν συμπεριλαμβάνεται πᾶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιποθήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐπιτρέφατέ μοι λοιπὸν ἵνα σᾶς ἀπευθύνω τὸν χαι-

ρετισμὸν τὸν ὁποῖον σὰς ἀπήλυθυνα τὴν ἡμέραν τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς μου, καὶ ὅστις συνοψίζεται εἰς τὰς λέξεις «εἰρήνη ὑμῶν».

Δὲν ἐννοῶ ἐνταῦθα τὴν εἰρήνην ἣν ὁ κόσμος ὑπόσχεται πάντοτε χωρὶς οὐδέποτε νὰ δίδῃ αὐτήν, ἀλλὰ τὴν εἰρήνην ἣν προσεκόμισεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰρήνην, ὀλοσχερῶς ἀπαρτιζομένην ἐξ ἀγάπης, ἀγώνων καὶ θυσιῶν. Τὴν εἰρήνην ταύτην προσφέρω ὑμῶν, ταύτην δὲ σὺν τῇ θεῖᾳ ἀντιλήψει θὰ πειραθῶ ἵνα προσκομίσω ὑμῶν οἰκειοποιούμενος τὴν λέξιν ταύτην· «Τὴν ἐμὴν εἰρήνην δίδω ὑμῶν, οὐχὶ ὅπως δίδει αὐτήν ὁ κόσμος, ἐγὼ δίδω ὑμῶν αὐτήν.» (Ἰωάν. XIV, 27).

Ἔστέ πεπεισμένα, ὦ ἀγαπητὰ ἐν Χριστῷ τέκνα, ὅτι ἡ ἀληθὴς εἰρήνη εἶναι ἐκείνη ἣν ἀντλοῦμεν ἐν τῇ γνησίᾳ αὐτῆς πηγῇ, ἣτις εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ὃν αἱ γραφαὶ χαιρετίζουσι διὰ τοῦ ἐνδόξου ὀνόματος ἡγεμόνος τῆς εἰρήνης. Καὶ ὄντως, ἐκτὸς τοῦ Ἰησοῦ, δύναται ὁ κόσμος διὰ τῶν ἀποτηλῶν τρόπων του, φαινομενικῶς μόνον νὰ ὑπισχνῆται φαινομένην μόνον εὐδαιμονίαν, μεθύων τὸν ἄνθρωπον μὲ τιμὰς καὶ πλοῦτον, καὶ ἐπικοινωνῶν αὐτῷ τὰς πονηρὰς ἀπολαύσεις του, αἵτινες τυγχάνουσι πράγματι σκιά μόνον ματαιότητος καὶ ψεῦδος μεστὸν κινδύνων. Ἔσμεν εἰλικρινεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ ἀκούσωμεν πρὸς στιγμὴν τὴν φωνὴν τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως. Μὴ δὲν ἔχομεν ἄραγε πλήρη πεποίθησιν ἐκ θλιθερᾶς πείρας ὅτι ὁ κόσμος ἐνεποίησεν ἡμῶν συναίσθημα θανάτου καὶ κενοῦ, ὅσάκις ἠβουλήθημεν νὰ συνθηκολογήσωμεν μετ' αὐτοῦ, ἢ νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τοὺς πειρασμούς του; Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι θὰ ἀνεκράζαμεν ἴσως μετὰ τοῦ Σολομῶντος ὅστις ἔπιεν ὀλόκληρον τὸ κύπελον τῶν ἀπολαύσεων καὶ τῆς εὐδαιμονίας· «Ματαιότης τὰ πάντα ἐπὶ γῆς καὶ πνεύματος θλίψις» (Ἐκκλ. 1. 2.) *Εἰρήνην!* ἐπιφωνοῦσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν κόσμον, λέγει ἡμῶν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, *εἰρήνην, εἰρήνην*, πλὴν ἡ εἰρήνη δὲν συνυπάρχει μετ' αὐτῶν. (Ἰερ. VII. 14.) Θὰ ἐπιπροσθέσω μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἡ εἰρήνη πρὸς ἣν καλεῖ ἡμᾶς, δὲν εἶναι, ὡς τινὲς δύνανται νὰ ὑποθέσωσιν, εἰρήνη ἀδρανῆς, πηγάζουσα ἐκ πονηρᾶς ἀδρανείας, ἣτις στηρίζεται ἐπὶ ποταπῶν συναλαγῶν ἢ χαμερπῶν

ὑποχωρήσεων, ἀλλ' εἶναι εἰρήνη μεγαλοψυχίας, καὶ καρπὸς τῆς πάλης διανοιῶν ὑπερόχων, καὶ γέρας τῆς ἰδίας αὐτῶν νίκης.

Καὶ ὄντως· ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἂν καὶ ἦτο γλυκὺς καὶ ταπεινὸς τὴν καρδίαν, ὁμιλῶν πρὸς ἡμᾶς περὶ τῶν σχέσεων του πρὸς τὸν κόσμον, πολέμιον τοῦ Θεοῦ, γνωρίζει ἡμῖν ὅτι κατῆλθεν ἐπὶ γῆς ἵνα φέρῃ οὐχὶ τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τὴν σπάθην (Ματθ. X.34). Καὶ ἡ σπάθη εἶναι πράγματι τὸ σημεῖον τοῦ ἀγῶνος, ὅστις ὅμως δεόν νὰ παραμένῃ ἀγὼν εἰρηνικὸς, διότι ἡ τακτικὴ τοῦ ἀγῶνος τούτου ἐμπεριέχει τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὸ κακόν. Τὸ λάβαρον τοῦ τοιοῦτου ἀγῶνος εἶναι ὁ σταυρὸς, σύμβολον ἀγάπης καὶ ἐκπολιτισμοῦ, ἡ πανοπλία του εἶναι ἐκείνη ἣν περιγράφει ἡμῖν ὁ Ἀποστολὸς, ὁπότεν ἐπιττάει ἡμῖν ἵνα ἀγωνιζώμεθα φέροντες περὶ τὴν ὀσφὺν τὰ ὅπλα τῆς ἀληθείας, τὴν καρδίαν κεκαλυμμένην ὑπὸ τοῦ θώρακος τῆς δικαιοσύνης, εἰς χεῖρας ἔχοντες τὴν ἀσπίδα τῆς πίστεως καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέροντες τὸ κράνος τῆς ἐλπίδος. (I. Θεσ. V. 8.)

Διάλεκτος συμβολικὴ καὶ λίαν ἐκφραστικὴ, καὶ ἥτις σημαίνει ὅτι θεῖα συνάρσει, διττὸν ἔχομεν ἵνα ἐπιτελέσωμεν καθῆκον, ἥτοι νὰ πολεμῶμεν ἐξ ἑνός, πᾶν ὅ,τι ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ γὰ ἀκολουθῶμεν πᾶν ὅ,τι συνάδει πρὸς αὐτὸ, ἵνα καταφθάσωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν πασῶν τῶν ἡμετέρων προσπαθειῶν, τὸν γνήσιον σκοπὸν σύμπαντος τοῦ ἐπισκοπικοῦ μου βίου, ὅστις εἶναι ἡ ἐπίτευξις τοῦ νὰ ἴδωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐμπνέουσιν τὰς τῶν πάντων ψυχὰς, καὶ κυριεύουσιν τὰς καρδίας αὐτῶν.

Ἡ ἀποστολὴ, αὕτη δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς ἐκείνην δι' ἣν ἐνετάλη ὁ προφήτης Ἰερεμίας, τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ τοῦ Κυρίου, ὡς ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὅποτεν ἀπεστάλη ὁ Ἰερεμίας πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ Κύριος εἶπεν αὐτῷ «Πορεύθητι, σὲ ἀποστέλλω ἵνα καταστρέψῃς καὶ διασκορπίσῃς, καὶ ὁμοῦ ὅπως οἰκοδομήσῃς καὶ ἐμφυτεύσῃς». (Ἰερεμίας I. 10). Καταστρέφειν τὸ κακόν καὶ φυτεύειν τὸ καλόν.

Ἐξαιτούμενος παρὰ τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα γλυκύτητος συνηνωμένον πρὸς πνεῦμα ἰσχύος πολὺ, ἵνα μιμηθῶ τὸν Θεὸν ὅστις ἐν τῇ

διακυβερνήσει τοῦ κόσμου, διέπει τὰ πάντα μετὰ πραότητος καὶ ἰσχύος. (Σοφ. VIII 1). Τοιοῦτος τυγχάνει ὁ προορισμός μου. Καὶ πράγματι ἡ ἰσχύς, σημαίνει κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀγάπην πρὸς τὴν δικαιοσύνην, ἀποστροφήν πρὸς τὴν κακίαν, σὺν τούτοις σημαίνει τὸ μὴ παραιτεῖσθαι οὐδέποτε τῶν ἀρχῶν τοῦ καλοῦ, τὸ προτιμῶν τὴν τιμὴν τοῦ Θεοῦ τῶν προσωπικῶν τιμῶν, ὑποτασσόμενοι πάντοτε εἰς τὴν θείαν βούλησιν, ἔστω καὶ ἔαν θὰ ἦτο ἀνάγκη πρὸς τοῦτο νὰ θυσιάσητε τὴν ζωὴν ὑμῶν· «ἐστὲ Ἅγιοι, λέγει ὁ Κύριος, καὶ ἀγωνίζεσθε τὸν ἅγιόν μου ἀγῶνα. (Βασ. XVII 17). Οἱ ἀγῶνες οὗτοι, ἀγαπητὰ τέκνα, ἐδημιούργησαν τοὺς ἥρωας, καὶ ἐποίησαντο τοὺς μάρτυρας, καὶ ἔδωκαν ἡμῖν τὸν ἄνθρωπον δι' ἃν δικαίως σεμνυνόμεθα τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον.

Ἄφου διηρμήνευσα πρὸς ὑμᾶς τὰ αἰσθήματα ὑφ' ὧν δικαίως ἐμφοροῦμαι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῶν ψυχῶν, ἐπιτρέψατέ μοι ὅπως διαλεχθῶ πρὸς ὑμᾶς μεθ' ὅλης τῆς ἀφοσιώσεως πατρὸς πρὸς τὰ τέκνα του. Ἐν πρώτοις, αἱ σκέψεις μου στρέφονται πρὸς ὑμᾶς σεβάσμιε κλῆρε τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου τυγχάνουσιν ἐμπεπιστευμένοι αἱ ψυχαὶ τῶν προσφιλῶν ἀδελφῶν μας. Δὲν ὀ' ἀπασχολήσω ὑμᾶς ἐπὶ μακρὸν περὶ τῶν καθηκόντων ἅτινα ἐπιβάλλονται ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὑμῶν ὑπουργήματος· ἐπὶ τούτῳ θέον ἵνα ἀνακηρύξω τὸν πολὺν μου πόθον ὅπως θεωρῶ πάντας ὑμᾶς ἐργαζομένους ἐν τῷ χριστιανικῷ ἀμπελῶνι μετὰ πλήρους ὁμοφωνίας τοῦ τε νοῦς καὶ τῆς καρδίας. Ποιεῖται τὸ καλὸν πανταχοῦ καὶ πάντοτε, καὶ μεθ' ὅλης τῆς ζήσεως τῆς ὑμετέρας καρδίας, ἀκολουθοῦντες ὅμως τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, μετὰ ταπεινότητος καὶ γλυκύτητος. Ἡ ἐποχὴ ἐν ἣ ζῶμεν, καθ' ἣν ἡ πίστις ἐλαττοῦται καὶ ἐξασθενεῖται, ἀπαιτοῦσι παρ' ἡμῶν ἵνα φέρωμεν πρὸς τὸν Κύριον τὰς καρδίας, μᾶλλον διὰ τοῦ θελήτρου τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀφοσιώσεως, παρὰ διὰ τῶν τιμωριῶν.

Μὴ λησμονεῖτε οὐδέποτε τὰς ὑποσχέσεις ἃς ἐποιήσασθε τῷ Θεῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἡμετέρας χειροτονίας, καὶ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν δι' ἣς τυγχάνετε περιβεβλημένοι· ζῆτε εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὅπως δίδητε καλὴν περὶ ὑμῶν ἰδέαν εἰς πάντας τοὺς

συγχρωτιζομένους ὑμῖν καὶ παρατηροῦντας τὰς ὑμετέρας ἐνεργείας. Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ καὶ τὸ εὐῶδες τῶν ἀρετῶν σας, θὰ ἐπαυξήσωσι καὶ θὰ μεγεθύνωσι τὸν σεβασμὸν τοῦ κοινοῦ πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὸ καλὸν ὅπερ αἱ χεῖρες ὑμῶν θὰ δαφιλεύωσι, θὰ σκορπίζεται πανταχοῦ καὶ θὰ πολλαπλασιάζεται (I. Βασ. XVIII. 17) θαυμασίως καὶ πρὸς τὴν ἕσω μείζονα ὠφέλειαν τῶν ψυχῶν ὅπως ἐπολαπλασιάσθησαν οἱ ἄρτοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀποστόλων, τοιουτοτρόπως καὶ αἱ λέξεις ὑμῶν θὰ διανοίξωσι τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὰς καρδίας, καὶ θὰ δημιουργήσωσιν ἐν ἐκείνοις τὴν ὑψηλὴν τροποποίησιν τῆς πίστεως. Δι' ὑμῶν πρὸ πάντων Ἠγούμενοι τῶν ἱεραποστολῶν, καὶ ἐφημέριοι, καὶ πάντες ὅσοι εὐθύνεσθε διὰ τὴν πνευματικὴν χειραγωγίαν τῶν ψυχῶν, δεόν νὰ ἐπιτελῶνται θαύματα τῆς θείας χάριτος. Τὸ ὑμέτερον ὑπόργημα, καὶ δικαίως, θέττει ὑμᾶς ἐν διηνεκεῖ συγχρωτισμῷ, καὶ μᾶλλον ἀμέσῳ μετὰ τῶν ψυχῶν. Ἡ Χριστιανικὴ ψυχὴ δικαιούται νὰ περιμένῃ καὶ νὰ λαμβάνῃ παρ' ὑμῶν, τὸν ἄρτον δι' οὗ θὰ ζῆ διὰ τὸν Θεόν. Μὴ τὸ λησμονῆτε ὅμως, πρώτη ὑμῶν φροντίς δεόν νὰ ᾖ ἡ ἀγιασμὸς τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἐὰν θέλετε νὰ συντελέσητε ἀσφαλῶς πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν ὑφ' ὑμᾶς πιστῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἤρξατο δεικνύων τὸ παράδειγμα διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βίου, πρὸ τοῦ νὰ διδάξῃ διὰ τοῦ λόγου. Τυχῶντες τοποθετημένοι εἰς ὑψὸς πολὺ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ (Ματθ. V 15) καὶ ὄντες φῶς διαλάμπον, δεόν ἵνα ἐπιβρίπτετε πρὸς πάντας ἀκτίνας φαινᾶς.

Ἐξακολουθεῖτε λοιπὸν, μετὰ ζήλου αείποτε αὐξάνοντες, νὰ διαχέετε τὸ καλὸν ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.

Παρωτρύνετε τὰς καρδίας πρὸς τὴν ἀληθῆ εὐσέβειαν, κερδίσατε αὐτὰς διὰ τῶν καθαρῶν ἐκείνων ἀγαλλιᾶσεων, ἐκτελεῖτε μετὰ θάρρους τὴν εὐγενῆ ταύτην ἀποστολὴν ὑμῶν· ὁ Θεὸς σᾶς ἀνέθηκε τὸ καθῆκον τοῦτο, καὶ ἡ κοινωνία ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν τὴν ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ. Ἐξαιτήσατε παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μὴ ἐλλείψητε ποτὲ πρὸς τὸ καθῆκον τοῦτο, καὶ ἀπέναντι τῶν δυσχερειῶν ἅς θ' ἀπαντᾶτε ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σταδιοδρομίᾳ· καὶ ἔστω μόνος ὁ Θεὸς, ἡ ἀμοιβὴ τοσοῦτων ἀγαθῶν ὑμῶν διαθέσεων καὶ τοσοῦτων θυσιῶν κεκρυμένων ἢ ματαιωθεισῶν, καὶ αἵτινες πλειο-

νάκις δὲν ἠγνοήθησαν ἴσως ἐν τῇ πραγμάτικῃ αὐτῶν σημασίᾳ ἢ καὶ παρενοήθησαν ὑπὸ τοῦ κόσμου τοῦ κυμαινομένου εἰς τὴν θύελλαν τῶν παθῶν. Θὰ ἐπέλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν, αἱ ὑμέτεραι προσπάθειαι θὰ στεφθῶσι δι' ἐπιτυχίας, διότι ἡ θεία χάρις ἐπιφυλάσσει πάντοτε τοὺς καλλητέρους θριάμβους διὰ τοὺς ἱερεῖς οἵτινες ἔχουσιν εὐθύνην ψυχῶν, καὶ οἵτινες ἠγιάσθησαν δι' αὐτάς. Πρὸ πολλοῦ χρόνου κληθέντες ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, ὅπως διδάξεται τοὺς λαοὺς ἵνα γνωρίζωσι καὶ ἀγαπῶσι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, κατενόησατε ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἀποστολὴν θυσιῶν καὶ αὐταπαρνήσεως πρὸς ἣν ἐκλήθητε πράττοντες τὸ καλὸν ἐν πάσῃ περιπτώσει, καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀφιερούμενοι πάντες εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπειδείξατε τῷ κόσμῳ ὅτι ἡ ἀγάπη ὑμῶν εἶναι ἐκείνη ἀκριβῶς ἣν ἐδίδαξεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ λατρευτὸς ἡμῶν Σωτὴρ, οὐτινος ἄπειρος ἡ ἀγάπη καὶ μὴ ἀποκλείουσα οὐδένα. Ἔστὲ εὐλογητοὶ παρὰ τῆς θείας χάριτος, μὴ παύετε διασκορπίζοντες ἀείποτε πλειότερον τὴν ἐπίγνωσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἀγαθοὶ ἐργάται καὶ ὡς ἀληθεῖς φίλοι τοῦ Ἰησοῦ, φυλλάσσετε ζηλοτύπως τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν του, χωρεῖτε πρὸς τὰ πρόσω ἀψηφοῦντες τὰς δυσχερείας, ἀρέσκεσθε εἰς τὰς θλίψεις καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι πάντοτε ὅτι τὸ γέρας δοθήσεται εἰς τοὺς ὑπομείναντας. Τὸ γέρας ἡμῶν ἔσται, ὁ ὅσον πλειότερος ἀριθμὸς τῶν ψυχῶν αἵτινες θὰ σωθῶσι καὶ ἔλθωσι πρὸς Κύριον. Δι' ἐμὲ ὡς καὶ δι' ὑμᾶς τὸ τοιοῦτον τυγχάνει ἡ ἀγιωτέρα ἀμιλλα. Ἐπαναλαμβάνετε συνεχῶς πρὸς τὸν Κύριον ἐν τῇ προσευχῇ: «ἀφαίρεσόν μοι τὰ πάντα Κύριε, ἀλλὰ δός μοι ψυχάς.»

Ὅλως εἰδικῶς ἀγαπητὰ μου τέχνα ἀγαπάτε τὴν νεαρὰν ἡλικίαν, ἣτις τυγχάνει ἡ τέρψις τῆς ἱερᾶς καρδίας τοῦ Ἰησοῦ· ἀγρυπνεῖτε πάντοτε πρὸς τὴν διαφύλαξιν τῆς ἀθωότητός της, φυλάσσετε καὶ ὑπερασπίζετε τὴν νεαρὰν αὐτῆς καρδίαν κατὰ πάσης ἐπιδρομῆς. Αἱ ὑμέτεραι φροντίδες μακρὰν τοῦ νὰ ματαιωθῶσι, θὰ τύχωσιν ἑκατονταπλασίας ἀμοιβῆς. Τὰ εὐαγγῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἰδρύματα, τὰ τοσοῦτον θάλλοντα, μὲ ἀπαλλάσουσι τῆς ὑποχρέωσος τοῦ νὰ ἐπιμείνω περισσότερον ἐπὶ τοῦ θέματος. Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἀποστολικῆς δράσεως, ὅπερ ἐξασκεῖτε καθημερι-

νῶς μετὰ τοσοῦτου ζήλου, εἶναι δι' ἐμὲ τὸ ἀσφαλέστερον ἐχέγγυον τοῦ μέλλοντος, καὶ διὰ τὴν ἐμὴν καρδίαν παρηγορία ἄφατος· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, σὰς εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως.

Πρὸς ὑμᾶς, ἀπευθύνω ἐπίσης τὸν πατρικὸν χαιρετισμὸν μου, ὧ παρθένοι, αἵτινες ἀφιερώθητε εἰς τὸν Κύριον. Ὑμεῖς τυγχάνετε τὰ εὐώδη ἄνθη τοῦ ἀγροῦ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ ἐκλεκτὴ μερὶς τοῦ ποιμνίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαλλίασις τῆς θείας ἀγάπης. Ταῦτα πάντα παρώτρυναν ὑμᾶς ὅπως εἶπητε ὀριστικὸν χαῖρε πρὸς τὸν κόσμον, πρὸς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὸν πλοῦτον του, καὶ νὰ παραιτηθῆτε τῶν μᾶλλον νομίμων ἀφοσιώσεων καὶ τῶν καθαρωτάτων εὐαρεσκειῶν τῆς οἰκογενείας, ἵνα ἀφιερωθῆτε ὀλοσχερῶς εἰς τὴν πράξιν τῶν εὐαγγελικῶν συμβουλῶν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἀγωγήν τῆς νεότητος, τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν.

Ἡ ἀγαλλίασις ὑμῶν εἶναι βεβαίως μεγάλη, ἐπὶ τῷ ὅτι ἠσπᾶσθητε τὸ στάδιον τοῦτο τῆς τελειότητος ἐν πλήρει ἀτομικῇ ἐλευθερίᾳ· περιτταὶ αἱ συμβουλαὶ μου, ὅπως καθίστασθαι πάντοτε ἀξιώτεροι τοῦ βίου τούτου. Προτιμῶ ἵνα εἶπω πρὸς ὑμᾶς ὅτι ἔχω ἀνάγκην τῶν προσευχῶν σας καὶ πέποιθα ἐπ' αὐταῖς. Ἐκεῖνοι βεβαίως, καὶ δυστυχῶς τυγχάνουσι πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν, οἵτινες ἐπιδιώκουσιν ἀποκλειστικῶς τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ καὶ ἐρείδονται ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, εἰς τούτους λέγω, ἡ πεποιθήσις μου ἐπὶ ταῖς προσευχαῖς θὰ φαίνηται βεβαίως ἀξία οἴκτου. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, τοὺς πιστεύοντας, ἡ πείρα ἀποδεικνύει ἡμῖν ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι ταῦτοχρόνως τὸ ἔρεισμα καὶ τὸ μυστικὸν τῶν ἡμετέρων θριάμβων κατὰ τε τοῦ κόσμου καὶ καθ' ἡμῶν αὐτῶν· ἄνευ ὑπερβολῆς, τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσευχῆς τυγχάνουσι διηνεκῆ θαύματα τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ἡ μεγάλη Καθολικὴ οἰκογένεια εἶναι κυριολεκτικῶς εἰρηνικὴ, στρατιὰ ἣτις γονυπετεῖ καὶ προσεύχεται ὑπὲρ τοῦ θριάμβου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὑμεῖς, προσφιλεῖς μου θυγατέρες, ἅς δεσμοὶ ἀδιάρρηκτοι τῶν μοναστικῶν ὑποσχέσεων, συνδέουσι πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ταύτην στρατιάν, δὲν δύνασθε νὰ μοὶ ἀρνηθῆτε τὴν βοήθειαν τῶν ἡμετέρων δεήσεων. Εἰς τὰς ὑμε-

τέρας προσευχάς, ὡς καὶ εἰς τὰς προσεχάς πάντων τῶν πιστῶν μου, τὸ λέγω ἀνευδοιάστως, πέποιθα τὸ πλεῖστον.

Αἱ προσευχαὶ αὗται θὰ μοὶ προσπορίσωσι καὶ πνεῦμα γλυκύτητος καὶ δυνάμεως, περὶ οὗ λόγον ἐποίησάμην προηγουμένως, ὡς ἀπολύτως ἀναγκαίου διὰ τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπὶ τοιαύτῃ γλυκεῖᾳ ἐλπίδι, ἀπευθύνομαι τέλος, πρὸς πάντας ὑμᾶς ἀγαπητά μοι καὶ πιστὰ τῷ Χριστῷ τέκνα, πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ πάσης ἐθνότητος, καὶ ἐξαιτοῦμαι παρ' ὑμῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀνταποκρίνησθε μετὰ πλήρους εὐπειθείας πρὸς ἓν ἕκαστον τῶν διδαγμάτων μου, ἅτινα προορισμένα τυγχάνουσιν ἵνα ἐπιτρέψωσι εἰς ὑμᾶς, ὅπως γευθῆτε τὰς παρηγορίας τῆς εἰρήνης τοῦ Κυρίου, κατὰ τὴν ἀλγεινὴν ταύτην ὁδοπορίαν τοῦ ἐπὶ γῆς βίου, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ ὑμῖν διὰ τὸν βίον τῆς αἰωνιότητος πρὸς ὃν βαδίζομεν, τὰς ἀφάτους ἀπολαύσεις ἐνδόξου εἰρήνης. Ἐὰν ὑπολογίσω τὰς ἀτομικὰς μου δυνάμεις, εἶμαι μὴδὲν, τὸ ἀναγνωρίζω, πλὴν δύναμαι νὰ συντελέσω ἐν μέρει πρὸς τοῦτο, ἐὰν ὁ Κύριος θὰ στηρίξῃ τὰς ἐνεργείας μου. Καὶ ὄντως, μὲ ἀποστέλλει ὁ Θεὸς πρὸς ὑμᾶς, διότι οἱ ἐπίσκοποι ὠρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἔχω λοιπὸν καθῆκον ὅπως ἐπιμένω «ἀρμοδίᾳ σπουδαιότης» (2 Τιμ. IV 2) κατὰ τὴν σκέψιν τοῦ Ἀποστόλου, ὅπως ἐτοιμάσητε τὴν ὁδὸν τῷ Κυρίῳ, καὶ τῷ προλειάνητε αὐτήν (Ἑσαίας VI 3). ὑμεῖς δὲ, πρέπει μετὰ προσοχῆς ν' ἀκολουθῆτε τὰς συμβουλὰς μου, καὶ πάντες δεόν νὰ προσπαθῆτε ὅπως ἀπομιμῆσθε ἐν ἑαυτοῖς τὸ θεῖον ὑπόδειγμα, τὸν Θεάνθρωπον, ὃν ἀπέστειλεν ὁ Πατὴρ ἵνα σώσῃ ἡμᾶς (Ρωμ. VII 29). Μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, δεόν νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ τοῦδε δεσμὸς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἀγίας, ὅπως συνδέῃ αὕτη ὑμᾶς αὐτοὺς μετὰ τοῦ ὑμετέρου ποιμένου, καὶ σὰς ἐπιτρέπη ἵνα ἀνταποκρίνησθε πρὸς τὴν ἀγάπην ἣν συναισθάνεται δι' ὑμᾶς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ὁ ὑμέτερος Ποιμὴν, ἀγάπην ἄπειρον, δι' ἧς ἐγὼ τε καὶ ὑμεῖς θ' ἀπαρτίζομεν μίαν μόνην καρδίαν.

Ἡ ἀφροσύσις καὶ ἀμοιβαία ἐκατέρωθεν ἐκτίμησις, τυγχάνουσιν ἀναπόφευκτα ἵνα καθίσταται γλυκὺ μὲν τὸ πρόσταγμα καὶ πρό-

θυμος ἢ εὐπειθεια. Καὶ ὄντως ὁ συγγραφεὺς τῆς *Μιμήσεως Χριστοῦ* διδάσκει ἡμῖν ὅτι ἡ ἀγάπη δὲν μεμψιμοιρεῖ δι' οὐδὲν ἄχθος, ἀγνοεῖ τὴν κόπωσην, καὶ εἶναι πάντοτε πρόθυμος νὰ πράττῃ περισσότερον ἀφ' ὅτι δύναται, τούναντίον ὁ μὴ ἀγαπῶν, εἶναι πάντοτε ἀδύνατος καὶ ἀδρανής. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην καλῶς ἐνόησαν οἱ πρῶτοι χριστιανοί· διότι ἔζων ἐν πνεύματι ἀμοιβαίας ἀδελφικῆς ἀγάπης, κατέφθασαν τὴν ἐπιτυχίαν βίου μεγάλης καθαρότητος ἡθῶν, δίδοντες θαυμάσια ὑποδείγματα πάσης ἀρετῆς· ἐπεδεικνύοντες τὴν δύναμιν τῆς ἑαυτῶν πίστεως, καὶ φάλαγγας πολυαριθμούς ἰσχυρῶν ἀθλητῶν ἀπαρτίσαντες, ἐπέραναν τὸν ἐπὶ γῆς βίον διὰ τῆς δόξης τοῦ μαρτυρίου.

ὦ! πόσους κινδύνους θὰ διατρέξῃ ἡ πίστις ὑμῶν, ἐὰν ἀπομακρύνεσθε ἐκείνων οἵτινες καθωδηγοῦσιν ὑμᾶς καὶ ὑποβοηθῶσιν ὅπως νικάτε τοὺς πειρασμοὺς τοῦ κόσμου. Εἶναι ἀληθές ὅτι, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, οἱ πολέμιοι τῆς ἐκκλησίας, πλέον εὐ ἡγμένοι καὶ ἐκπολιτισμένοι ὄντες, δὲν πολεμῶσι τὴν Ἐκκλησίαν διὰ μέσων βιαίων, καὶ ὅμως τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τοὺς πιστοὺς ἵνα διέρχονται χρόνους συμφορῶν καὶ δοκιμασίας· διότι αἱ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας προσβολαὶ τῶν πολεμίων τῆς καίτοι κεκαλυμμένοι, τυγχάνουσιν ἔτι μᾶλλον ὑπουλοὶ καὶ θελκτικοί, καθιστῶσιν ἔτι μᾶλλον σοβαρὸν τὸν ἐξ αὐτῶν κίνδυνον. Πράγματι καὶ αἱ δημοσιεύμεναι συγγραφαί, καὶ οἱ ἀπαγγελόμενοι λόγοι, καὶ αἱ πράξεις αἵτινες ἐπιτελοῦνται ἐν μέσῳ καθολικῶν ἐθνῶν ἅτινα ἀντιποιοῦνται τὸν τίτλον φίλων τῆς προᾶου καὶ τῆς ἐλευθερίας, τρανῶς ἀποδεικνύουσι τὸ τοιοῦτον. Γνωρίζω καλῶς ἀγαπητὰ τέκνα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι σήμερον ὅ,τι ἦτο χθές καὶ ἔσται καθ' αἰῶνα τὸν ἅπαντα· γνωρίζω ἐπίσης ὅτι τοῦ ἄδου οἱ συνασπισμοὶ δὲν θὰ κατορθώσωσι σήμερον περισσότερον παρ' ὅτι κατώρθωσαν μέχρι τοῦδε, ὅπως παρεμποδίσωσι τὴν θριαμβευτικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων· καὶ ὅμως δι' ἕκαστον ἡμῶν ἰδιαιτέρως ὁ κίνδυνος ὑφίσταται, τούτου δὲ ἕνεκα ἀνάγκη ἵνα προσπίζωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν, πολύτιμον δῶρημα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, μόνον μέσον σωτηρίας αἰωνίου, ἐχέγγυον ὑψιστον ἠθικότητος, τάξεως καὶ εἰρήνης. Ἀναμφιβόλως ἐὰν ἐρωτηθῶσι περὶ τῆς πίστεως αὐτῶν, οἱ πλείονες τῶν χριστιανῶν τῶν καθ'

ἡμᾶς χρόνων, πάντες θ' ἀπαντήσωσιν ἐπαναλαμβάνοντες τὰς ὀρκωμοσίας ἃς ἐποιήσαντο ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ βαπτίσματος, ἢ ἀνακήρυξις ὅμως αὕτη δὲν εἶναι πράξις πίστεως ἣτις μετὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος δύναται νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, δὲν εἶναι ἢ πίστις ἐκείνη δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἀρεστός τῷ Θεῷ. Ἀνάγκη ἵνα ὑπάρχει εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἢ πεποιθήσις τῆς καθολικῆς πίστεως, ἢ ὑπεράνθρωπος πίστις ἢ πιστεύουσα ἀκραδάντως τὸν Θεὸν, ἢ ἀποδεχομένη πάσας τὰς ἀποκαλυφθείσας ἀληθείας, ἃς ὑποδεικνύει ἡμῖν ἢ Ἁγία Μήτηρ Ἐκκλησία ὑπὸ τὴν ἀλάθητον διεύθυνσιν τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ῥωμαίου Πονττίφηκος. Ἀνάγκη ἵνα ἔχωμεν τὴν πίστιν δι' ἧς ἀναγνωρίζωμεν καὶ ἀνομολογοῦμεν τὸν Θεὸν, ὡς μόνην ἀλήθειαν ἀδυνατοῦσαν ἵνα σφάλῃ καὶ ἐμβάλῃ εἰς λάθος καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ πρὸς Ἡν ὑψίστην ἀλήθειαν ὀφείλομεν ἐπίσης, δι' ὅσα ὑπερβαίνουν τὴν δύναμιν τῆς διανοίας ἡμῶν, νὰ θυσιάσωμεν τὸ ἡμέτερον λογικὸν τὸ τοσοῦτον ἀσθενὲς καὶ τοσοῦτον πεπερασμένον.

Φυλάττεσθε λοιπὸν ἀπὸ τῶν δοξασιῶν αἵτινες ἀντιστρατεύονται πρὸς τὰ διδάγματα τῆς Ἐκκλησίας. ὦ! πόσον ἐπεθύμουν ἵνα θεωρῶ ὅτι οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες τῶν οἰκογενειῶν, τίθενται εἰς πρᾶξιν τὴν τοιαύτην προφύλαξιν, ὑπὲρ τοῦ πνευματικοῦ ἀγαθοῦ τῶν τέκνων των! ὦ πόσον ἐπιθυμῶ ἵνα οἱ λόγοι μου καταφθάνωσιν εἰς τὰ ὦτα τῶν ζηλωτῶν γονέων ἵνα ἐνθαρρύνωσιν αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀμελῶν γονέων ὅπως παρωτρύνωσιν αὐτοὺς, πρὸς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀρμοδίας τῶν τέκνων ἀγωγῆς! Εἶθε οἱ γονεῖς νὰ μὴ λησμονῶσιν οὐδέποτε, συμφώνως πρὸς τὰ ρήματα τοῦ Χρυσοστόμου, ὅτι τὰ τέκνα τυγχάνουσι πολύτιμον ἀπόθεμα ὅπερ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν ἄγρυπνον αὐτῶν μέριμναν, φροντίς δι' ἣν ὀφείλουσιν τῷ Κυρίῳ λόγον ἀκριβῆ.

Δέον λοιπὸν ἵνα καταβάλλωσιν οἱ γονεῖς διηνεκῆ φροντίδα ὅπως προφυλάττωσιν τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπὸ τῶν προσβολῶν αἵτινες καταφέρωνται κατὰ τῆς πίστεως αὐτῶν καὶ κατὰ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Ἄς ἀπομακρύνωσιν οἱ γονεῖς ἀπὸ τῶν ἀγαπητῶν αὐτῶν τέκνων, ὡς ἐπικίνδυνον δηλητήριον, τὰ δημοσιεύματα ἅτινα διὰ θελκτικοῦ ὕφους ἢ ἀπρεπῶν εἰκονογραφημάτων, διερεθίζουν τὰ

πονηρά πάθη καὶ ἐμπνέουσιν ἀποστροφήν πρὸς τὸ θρήσκευμα· ἄς ἀγρυπνῶσιν ἐπὶ τῶν γνωριμιῶν τῶν τέκνων των ἀπομακρύνοντες αὐτὰ ἀπὸ τῶν νοσηρῶν συγχρωτισμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν συσπειρώσεων αἵτινες ἀντιστρατεύονται πρὸς πάντα νόμον. Ἡ πράξις τῆς εὐσεβείας, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἐξουσίας, ὁ ἀγιασμὸς τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν νενομισμένων ἑορτῶν, ἐνὶ λόγῳ παντὸς ἀγαθοῦ, ἔσται τὸ μᾶλλον σωτήριον καὶ τὸ μᾶλλον λυσιτελεῖς μάθημα διὰ τὰ τέκνα αὐτῶν.

Χριστιανοὶ γονεῖς, τοιοῦτοτρόπως συμπεριφερόμενοι, οὐ μόνον ἐξυπηρετήσητε κάλλιον παντὸς ἄλλου τὰ γνήσια συμφέροντα τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ὡς καὶ τῆς χριστιανικῆς ιδέας, ἀλλὰ καὶ θὰ συντελέσητε πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ θὰ συντελέσητε ἐπίσης διὰ συμπεριφορᾶς σώφρονος καὶ τελεσφόρου πρὸς τὴν στερέωσιν τῆς ἰδίας ὑμῶν οἰκογενείας, καὶ πρὸς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀληθοῦς εὐτυχίας της.

Δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ παρωτρύνω διὰ τῶν ἀνωτέρω, τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς διδασκάλους πρὸς τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ, οὐδὲ νὰ περάνω τὴν ποιμαντορικὴν μου ταύτην ἐπιστολήν, χωρὶς ν' ἀπευθύνω τὸν λόγον καὶ πρὸς τὴν προσφιλεῖ μοι νεολαίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης. Πᾶσαι αἱ τρυφεραὶ φροντίδες τῶν γονέων ὑμῶν, ὡ καθολικὴ νεολαία, ὡς καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν διδασκόντων, δι' ὑμᾶς, θὰ παραμείνωσιν ἄγονοι, ἐὰν ἐκ μέρους ὑμῶν δὲν κέκτησθε τὴν εὐπέθειαν, τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν πεποίθησιν τῆς καρδίας, ἣτις χαρακτηρίζει τὴν νεότητα, καὶ ἐὰν δὲν ἀποπειρᾶσθε, ἵνα φυλάττεσθε ἀπὸ τῶν κινδύνων, οὓς ὑποδεικνύουσιν ὑμῖν, καὶ ἀφ' ὧν προσπαθοῦσιν ἵνα προφυλάξωσιν ὑμᾶς, ἐὰν δὲν προσπαθεῖτε ἵνα ἐπωφεληθῆσθε ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἐκ τῶν συμβουλῶν των καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν φρονίμων ἐπιτιμησεῶν των.

Τούτου ἕνεκα ἐπόμενος τῷ παραδείγματι τοῦ συγγραφέως τῶν Παροιμιῶν, παρωτρύνω ὑμᾶς, ὅπως ἀκούητε πάντοτε τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς παρατηρήσεις ἐκείνων ὅτινες ἐπέχουσι δι' ὑμᾶς τόπον τοῦ Θεοῦ, σὰς καθικετεύω μετὰ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, ὅπως ἀποφεύγητε τὸ ἀμάρτημα, ὡς ἐπικίνδυνον ὄφιν (Ἐκκλ. XXI. 2), καὶ πρὸ πάντων ἐκλιπαρῶ παρ' ὑμῶν μετὰ τοῦ ἀγίου Παύλου

καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ν' ἀπομακρύνῃσθε τῶν ἀδελφῶν σας ἐκείνων οἵτινες διαβιοῦσιν ἐν τῇ κακίᾳ βίον ἀντίθετον πρὸς τὸν νόμον τῆς Ἐκκλησίας (2 Τιμ. III. 5).

Ἐπανερχόμενος νῦν πρὸς πάντας ὑμᾶς, προσφιλεῖ τέκνα καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐκλιπαρῶ παρὰ τοῦ Θεοῦ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας, ὅπως οἱ λόγοι μου, σὺν τῇ ἀρωγῇ τῆς θείας χάριτος, δυναθῶσι νὰ εὕρωσι πιστὴν ἡγῶ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ὅπως περαίνων τὴν ἐμὴν σταδιοδρομίαν, δυναθῶ, παρουσιαζόμενος πρὸς τὸν Θεόν, νὰ εἶπω τῷ Κυρίῳ· «Ἐκ πάντων ὅσους ἐνεπιστεύθης εἰς τὴν φροντίδα μου, δὲν ἀπωλέσθη οὐδεὶς.»

Διὰ τοιαύτης εὐχῆς περαίνων τὸν λόγον, ἐπιχέω πρὸς ὑμᾶς πάντας μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἀφοσιώσεως τὴν πατρικὴν μου εὐλογίαν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 2 Φεβρουαρίου 1906, ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς.

† **ΙΩΑΝΝΗΣ**

Ἀρχιεπίσκοπος

Φ. Βαλέγας

Γραμματεὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023266

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

